

PATVIRTINTA
Alytaus „Volungės“ progimnazija
direktorius 2022 m. rugpjūčio 30 d.
įsakymu Nr. V-79(1.2.)

ALYTAUS „VOLUNGĖS“ PROGIMNAZIJS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus „Volungės“ progimnazijos (toliau – progimnazija) smurto ir prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka (toliau – aprašas) parengta vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Šis aprašas nustato progimnazijos direktoriaus, mokytojų, kitų progimnazijos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams, aplinką progimnazijoje.

3. Progimnazijos direktorius, mokytojai, kiti darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai, vykdydami smurto ir patyčių prevenciją progimnazijoje vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, Lietuvos Respublikos Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. 1-1234), nacionaline Olweus programos kokybės užtikrinimo sistema (toliau – OPKUS), Progimnazijos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Vaikų priėmimo į mokyklą sutartimi, Mokytojų pareigybės aprašymu, Mokinių elgesio taisyklėmis, Etikos normomis, Poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams tvarkos aprašu, progimnazijos direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

4. Aprašo tikslas – ugdyti pozityvų mokinio elgesį bei sukurti draugišką ir saugią atmosferą, numatyti veiksmus individualiu, klasės ir šeimos lygmeniu, užkertant kelią smurtui ir patyčioms.

5. Aprašas vadovaujasi principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas progimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. darbuotojai veiksmų imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas progimnazijos bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **patyčios** – tai psichologinė ar fizinė jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.3. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų smurto ar patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.4. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, už kurą yra atsakingas progimnazijos direktorius. Veiklą planuoja ir organizuoja OPKUS koordinacinis komitetas, Vaiko gerovės komisija analizuoja patyčių ir smurto atvejus, numato priemonių planus. Vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių auklėtojai teikia būtiną pagalbą mokiniams. OPKUS vykdyje dalyvauja visi progimnazijos bendruomenės nariai.

8. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už šio aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos ir tyrimų rezultatais paremtų OPKUS bei Vaiko gerovės komisijos veiklos planų sudarymą, pristatymą progimnazijos bendruomenei ir jų įgyvendinimą.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirtas progimnazijos vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kuris kasmet:

9.1. inicijuoja ir organizuoja visas su smurto ir patyčių prevencija susijusias apklausas ir tyrimus;

9.2. atlieka mokykloje vykdytų apklausų ir tyrimų bei fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę,

9.3. vaiko gerovės komisijos posėdyje svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymą;

9.4. organizuoja bendruomenės susirinkimus OPKUS veiklos vertinimui, veiklos planų sudarymui;

9.5. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje;

9.6. atlieka kitus progimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasių auklėtojai analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

11. Į smurtą ir patyčias reaguojama vadovaujantis OPKUS numatytais procedūromis, progimnazijos mokinių drausminimo nuobaudų kopėtėlėmis (priedas Nr.1). Patyčios ir netinkamas elgesys fiksuojamas „Patyčių ir netinkamo elgesio registracijos žurnale“.

11.1. Pastebėjus smurto ar patyčių atvejus, vadovaujamesi šiomis procedūromis:

11.1.1. Suaugusieji privalo nedelsdami vykdyti intervenciją ir sustabdyti patyčias. Rimtais atvejais, esant sužeidimui ar iškilus pavojui sveikatai bei gyvybei, suteikiama reikalinga pagalba informuojamas progimnazijos direktorius.

11.1.2. Situacijai įvertinti, trumpai apklausiami įvykyje dalyvavę ir jį stebėję mokiniai.

11.1.3. Užtikrinant patyčias patyrusio mokinio saugumą, jis išvedamas į tinkamą patalpą (pvz. psichologo, specialiojo pedagogo kabinetai). Numatomos pagalbos priemonės ir būdai jo saugumui užtikrinti. Pokalbis su patyčias vykdžiusiu mokiniu vedamas socialinio pedagogo kabinete, dalyvaujant klasės auklėtojui.

11.1.4. Išsiaiškinus situaciją ir atlikus papildomą tyrimą, klasės auklėtojas paaiškina patyčias inicijavusiam mokiniui, kokių veiksmų bus imtasi toliau, kokios drausminimo priemonės gali būti taikomos pagal OPKUS mokinių drausminimo nuobaudų kopėtėlėse numatytą tvarką.

11.1.5. Įtarus, kad patyčios gali pasikartoti, klasės auklėtojas ar socialinis pedagogas informuoja kolegas apie patyčių atvejį, kad jie atidžiau stebėtų šiuos mokinius pamokose ir per pertraukas.

11.1.6. Apie smurto ir patyčių atvejus informuojama progimnazijos vadovybė.

11.1.7. Visiems smurto ir patyčių dalyviams, pagal individualius poreikius, progimnazijoje teikiama psichologo, socialinio pedagogo ar mokytojų pagalba.

12. Progimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

13. Progimnazijoje nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo bei kiti socialiniai įgūdžiai. Nuo 2009 metų įgyvendinama Olweus patyčių ir smurto prevencijos programa (OPKUS).

14. Progimnazijos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi progimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais, Olweus programos apklausa ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, progimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas. Remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia Vaiko gerovės komisijos veiklos planą, kuriame numato patyčių prevencijos ir intervencijos priemones. Teikia siūlymus progimnazijos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje, progimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais.

15. Klasės auklėtojai analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisiją apie prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Mokiniai, progimnazijos darbuotojai, mokytojai, pasirašytinai supažindinami su šiuo aprašu kiekvienų mokslo metų pradžioje.

17. Tėvai (globėjai, rūpintojai) su šiuo tvarkos aprašu supažindinami elektroniniu paštu ar žinute per Tamo dienyną. Aprašo reikalavimai primenami tėvų susirinkimuose.

18. Tvarkos aprašo reikalavimų vykdymą prižiūri progimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

19. Tvarkos aprašas skelbiamas progimnazijos internetinėje svetainėje.
